



Handläggare: Christer Edvardsson
Telefon: 08-508 28 977

Till
Miljö- och hälsoskyddsnamnden
2013-05-21 p. 18

Strålsäkerhetsmyndighetens redovisning av regeringsuppdrag om översyn av producent- ansvaret för produkter som innehåller radio-aktiva ämnen

Remiss från Kommunstyrelsen dnr KS 00557/2013

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens förslag till svar på remissen.
2. Justera beslutet omedelbart

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) har, på regeringens uppdrag, gjort en översyn över hur producentansvaret för produkter som innehåller radioaktiva ämnen fungerar.

Av redovisningen framgår att det aktuella producentansvaret regleras i två författningar, dels den s.k. WEEE-förordningen som hanterar elektriska och elektroniska produkter och dels RP-förordningen som gäller övrigt radioaktivt avfall från icke-kärnteknisk verksamhet.

SSM konstaterar att RP-förordningen i praktiken inte tillämpas och föreslår därför att den upphävs och att hanteringen av det aktuella avfallet istället regleras med stöd av bestämmelserna i strålskyddslagen och föreskrifter från SSM.

Förvaltningen tillstyrker Strålsäkerhetsmyndighetens förslag.

Bakgrund och förslag

Sedan 2007 gäller producentansvar för alla produkter som innehåller radioaktiva ämnen. Producentansvaret regleras i två olika författningar. Förordning (2005:209) om producentansvar för elektriska och elektroniska produkter (WEEE-förordningen) gäller för elektriska och elektroniska produkter som innehåller strålkälla. Förordning (2007:193) för producentansvar för vissa radioaktiva produkter och herrelösa strålkällor (RP-förordningen) gäller för övrigt radioaktivt avfall från icke-kärnteknisk verksamhet. Genom WEEE-förordningen samlas de stora produktgrupperna som innehåller strålkällor in, det vill säga joniserande brandvarnare och rökdetektorer. Brandvarnare ses som hushållsavfall och samlas in utan ersättning genom kollektiva insamlingsystem som skapats av El-Kretsen och Sveriges kommuner på återvinningscentraler. Bestämmelser om märkning av brandvarnare har utfärdats av Strålskyddsmyndigheten men dessa tar sikte på strålkällan och någon märkning avseende hur kasserade brandvarnare ska hanteras som avfall finns inte. Många brandvarnare är dock märkta med en överkorsad soptunna som betyder att man inte ska lägga dem i det vanliga hushållsavfallet.

För övriga strålkällor regleras producentansvaret i RP-förordningen, meddelad med stöd av miljöbalkens kap. 15 om avfall och producentansvar. Syftet med förordningen anges vara *att producenter ska se till att produkter som innehåller radioaktiva ämnen och herrelösa strålkällor¹ som blir radioaktivt avfall tas om hand och hanteras på ett från strålskyddssynpunkt tillfredsställande sätt*. Förordningen reglerar således producenternas ansvar för att ta om hand av avfallet och att säkerställa finansiering för detta.

Något producentansvarssystem, i enlighet med förordningen, har inte realiserats i praktiken. Motiven för detta är flera och bl.a. kan nämnas att produkterna sinsemellan är väldigt olika och att många används under lång tid vilket gör kostnaden för det slutliga omhändertagandet mycket svår att förutsäga. Detta är ett par av skälen till att det inte bedömts möjligt att införa en branschgemensam kollektiv insamling eller finansieringslösning. Andra lösningar, som t.ex. återtagande vid försäljning av ny produkt eller avtal med köparen om ansvaret för omhändertagandet när produkten tjänat ut, har istället kommit att användas.

Då förordningens intention om kollektiv finansiering inte genomförts har omhändertagandet av herrelösa strålkällor inte heller bekostats av producenterna utan finansierats med statliga medel.

Mot ovanstående bakgrund – och det faktum att det framgår av 13 § strålskyddslagen (1988:220) att den som innehar en strålkälla är ansvarig för att den tas omhand när den blir avfall, föreslår SSM att RP-förordningen upphävs. Istället föreslås en återgång till det innehavaransvar som gällde innan producentansvar infördes. Genom reglerna i strålskyddslagen, som bl.a. innebär tillståndsplikt för den som hanterar strålkällor, och ett förtydligande av SSM:s föreskrifter menar man att regleringen av avfallet kan ske på ett säkert sätt. För de herrelösa strålkällorna föreslås att dagens finansieringssystem tillämpas även fortsättningsvis. Genom tydligare reglering av ansvaret för omhändertagande och

¹ Herrelösa strålkällor är strålkällor som av någon anledning fallit utanför myndigheternas kontroll och för vilka innehavare saknas eller inte kan återfinnas.



förstärkt tillsyn från SSM:s sida bedöms det som möjligt att minska antalet herrelösa strålkällor i framtiden.

SSM menar att de föreslagna åtgärderna innebär såväl en tydligare reglering som en regel-förenkling för de företag som berörs och att förutsättningarna att bedriva en effektiv myndighetsutövning förstärks samtidigt som strålsäkerheten upprätthålls.

Förvaltningens synpunkter på redovisade förslag

Miljöförvaltningen konstaterar att tillsynen över den aktuella förordningen utövas av Strålskyddsmyndigheten medan förvaltningen utövar tillsynen över de delar som berör elektriska och elektroniska produkter. De herrelösa strålkällorna kan vidare dyka upp hos avfallshanterare (skrotar) över vilka förvaltningen har tillsyn.

Enligt förvaltningens uppfattning är SSM:s förslag logiska mot den bakgrund som redovisats och de innebär rimligen en förenkling för de företag som berörs. Tydligare innehavaransvar i kombination med stärkt tillsyn bör också kunna innebära att risken för att herrelösa strålkällor ska uppkomma minskar vilket är positivt med tanke på de skador som kan uppkomma om de hanteras utan att man är medveten om riskerna.

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

Slut.

Bilaga: Sammanfattning av utredningen